

in you

:యుము.

సూక్తిరత్నావళి.

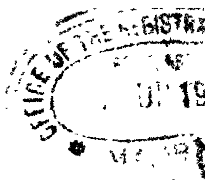
ఇది

శ్రీమత్కౌశికగోత్రపవిత్ర, నరసింహాచార్యపుత్త్ర,

అమరవాది - వేంకటాచార్య

విరచితము.

మొదటికూర్పు

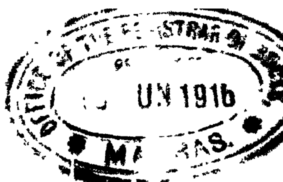
కాకినాడ:

శ్రీ సావిత్రీ ముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రితము.

1916.

వెల 1 అణా.

Motto. I.

A U M.

Preserve Tejas (Ananda, Joy) in you and in the circles you move.

ఓం

నీవు ఆనందింపుము. పరులను ఆనందింపఁజేయుము.
నీవు సంచరించు చోట్ల తేజోహాని కానీయకుము.

Motto. II.

A U M.

Spend not beyond your means.
Lay by something for your necessaries.
Honourably live in devotion and purity.
Become a gnani, a prapanna; and enjoy eternal happiness.

ఓం

ఆయముమించిన వ్యయముసేయకుము.

ఉచితధనము నిలువచేయుము.

దైవభక్తి, యోగ్యత, (గౌరవము) కలిగియుండుము.

జ్ఞానివి, ప్రపన్నుఁడవు, నిత్యసంతోషివి అగుము.

Universal Mottoes.

సర్వసమ్మతాదర్శములు.

జనములకు నిర్మలానందము ప్రధానము.

అందులకు సాధనములు:—యోగ్యత, తృప్తి, జ్ఞానము, భక్తి, వైరాగ్యము. నిర్మలానందమునకు ధనమే ప్రధానమనుట పామరభ్రాంతి.

'ధనమూల మిదంజగత్'

'అతిసర్వత్ర వర్జయేత్'

అనుటంబట్టి యెల్లరు నుచితధనమును న్యాయమార్గమున నార్జించి, యోగ్యతగల్గి, జ్ఞానభక్తి వైరాగ్యములచే నమితధనాశను గుదించి, తృప్తిఁజెంది, స్వధర్మములనెల్ల శ్రద్ధావినయభయ భక్తులతో జరపుచు, పరమార్థమునకే యంటునట్లు సంచరించి, క్రమక్రమమున నిర్మలానందము పొందవలెను.

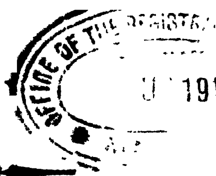
ఇట్లు

బుధజనవిధేయుఁడు,

అమరవాది వెంకటాచార్యులు.

కాకినాడ,
7-5-1916.

సూక్తిరత్నావళి

బుధజనస్తుతి.

(ఝ్యాంజుస్వాము.)

1 జనమ్ము౯ దలంచెద౯ - ఘనమ్ములైనరీతుల౯
మనమ్మునందువీడకెపుడు - మాన్యదేవుఁగొల్చునా ॥ జన ॥
2. రెండులోకములయందు - నిండుమోదమందుచుండి
దండిగాఁగనుండఁగల్గు - ధన్యగణ్యకీర్తులౌ ॥ జన ॥
3 పండితాళిమెచ్చునట్టి - భవ్యదేవురూపుచేన
ఖండలీలనుండునట్టి - ఘనులునమితసుగుణులౌ ॥ జన ॥
4. అమరవాది వేంకటార్య - విమలమతికిఁబ్రీతిఁగొల్పి
సమతమెలఁగుచుండునట్టి - సౌమ్యపుణ్యులైనయా ॥ జన ॥

హిందూస్థానీభైరవిరాగము—ఆదితాళము.

మామకకృష్ణ - మంగళమిదేగొను.

1. దేవకీబిడ్డఁడవు - దివ్యస్వరూపుఁడవు
పావనమూర్తివి - పాలించుదేవుఁడవు ॥ మా ॥
2. గజ్జెలమ్రోఁతల - ఘల్లనుపాదములు
ముజ్జగములకు - మ్రొక్కఁగమోదములు ॥ మా ॥
3. మురళీగాన - మూర్తిమంతుఁడవు
శరణనువారిని - చక్కఁగనేలెదవు ॥ మా ॥
4. భక్తులపాలిటి - పారిజాతమవీవు
ముక్తినొసంగెదు - మురహర రంగఁడవు ॥ మా ॥
5. అమరవాది వేంక - టార్యపాలకుఁడవు
విమలగురుండవు - వేదాంతవేద్యుఁడవు ॥ మా ॥

శ్రీ సద్గురుభ్యో నమః

సూక్తిరత్నావళి.

ఆర్యస్తుతి.

శ్రీకరముగ బ్రహ్మాండము
లాకారమ్ముగనుగల్గి ♦ యంచితకేళిం
బ్రాకటమహిమ వెలింగెడు
లోకాతీతుం భజింతు ♦ లోలుఁడనగుచున్. 1

క. ఏలో! చాలో! యేలో!
మేలో యీలీలలింక ♦ మేల్మేలంచున్
గీలించుభక్తనాయిక
లీలా కేళీవిలాసు ♦ లీలలనెంతున్. 2

క. మెప్పుగొని భక్తగణముల
కెప్పుడు భగవద్విలాస ♦ మెలమిఁదెలుపుచున్
దప్పక యానందమిడెడు
నప్పున్ గందాళగురుల ♦ కంజలిసేతున్. 3

తే. గీ. కృష్ణజనకుఁ బ్రేమతోఁ ♦ గొనియెంచి
సమ్మభక్తుఁ రామానుజు ♦ నెమ్మిఁ గొలిచి
వ్యాసువాల్మీకిఁ దిక్కన ♦ నలఘుపోత
నార్యు నెంచెద మద్వాణి ♦ యలరుకొఱకు. 4

క. ఆర్యున్ సంస్కృత విద్యా
వార్యున్ గాంధర్వగాన ♦ వరకీర్తియుతో
దార్యున్ గురుజనకుశర
ణ్యార్యున్ జ్ఞానిన్ బ్రపన్ను ♦ నాత్మభజింతున్. 5

తే. గీ. నిత్యమును దేవుస్మరణాన ♦ నెగడుసాధ్వి
పేదసాదులదయఁజూచు ♦ పేర్మియువతి
నోటనమృతమ్మువలుకని ♦ బోటిమిన్న
యైన జననిని సీతాంబ ♦ నభినుతింతు. 6

తే. గీ. ప్రేమ గౌరవ భక్తిని ♦ వెలయుసాధ్వి
మాదుజనకుని తోఁబుట్టు ♦ మాన్యచరిత
యైన వోలేటి మంగమాం ♦ బా వధూటి
నెదఁ దలంచెద నామది ♦ ముదముచెంద. 7

క. భగవత్ప్రేమన్ విలసిత
సగుణాంచితభక్తిరూప ♦ సాయుజ్యకళా
ధిగతుఁడగు వేంకటార్యుని
నగణితభక్తిప్రసారు ♦ నన్నదలఁతున్. 8

తే. గీ. అమరవాదికులాంబుధి ♦ యందుజనన
మాట దివ్యపుస్తకసార ♦ మంతయెఱుఁగు
మాకు మేనత్తయనఁగను ♦ మహిని బరఁగు
కీరవట వేంకమాంబనేఁ ♦ గోరితలఁతు. 9

తే. గీ. తీరికగ దివ్యదేశము ♦ ల్తిరిగివచ్చి
నింటఁ బదిమందిభుజియింప ♦ నిష్కృగించు
హెచ్చులోకోపకారుం ♦ మెచ్చు మామఁ
గీరవట నృసింహార్యునేఁ ♦ గోరియెంతు. 10

తే. గీ. శాంతమిలరూపుఁదాల్చినా ♦ జరుగునింతి
మాకు గృహలక్ష్మినిచ్చిన ♦ మాన్యచరిత
యైన వేంకటాంబను మది ♦ నభినుతింతు
సంతసముతోడ హృద్వీధిఁ ♦ జక్కనిల్పి. 11

భగవద్విషయము.

తే. గీ. పనినిజేయక ధనకోట్ల ♦ ఫలముఁగనుట
వ్యాధి జరలేక తళతళ ♦ వఱలుచుంట
యెప్పుడానందమగ్నుఁడై ♦ యెసఁగుచుంట
జనులు మెత్తురసాధ్యమిా ♦ సరణిఁగనుట. 12

క. తళతళమనియెడు దేహ
మ్ములతో నానందలీల ♦ మోదాత్మకులై
చెలువారు పరమపదముఁ
వెలయంగని తెలిపిరిలకు ♦ వేద్కమతార్యుల్. 13

క. దేవుఁడు గలఁడెచ్చోటన్
జీవమహానందమతఁడు ♦ చిన్మయతేజం
బీవింత దేహధర్మము
లీవిధులా తేజమునకు ♦ లేశము లేవౌ. 14

క. అమ్మహిత తేజమందున
నిమ్ముగ లోకమ్ములన్ని ♦ యిముడుచునుండన్
గ్రమ్మి యదిజగతినిండుగ
ముమ్మాటికిఁ గలదు కలదు ♦ మఱి పెవ్వఁగాంతిన్. 15

క. ఆకాంతినె విష్ణుండని
యాకాంతినె శివుఁడటంచు ♦ నాత్మమతములం
బ్రాకటముగఁ బూజింతుర
నేకములగు మార్గములను ♦ నీభువియందున్. 16

క. యోగులు యోగముచేతను
బాగుగ భక్తులును భక్తి ♦ ఫణితులచేతన్
లోఁగనుఁగొందురు దేవుని
బైఁగను రూపముల మొదటి ♦ పరరూపమ్మున్. 17

క. దేహమనోవక్రత్వము
లూహించుచు మాన్పుబెట్టు ♦ లోనరునోయనుచుం
బాహాటమ్ముగ జనులకు
దేహమనోనియమనములు ♦ డెల్పిరి ప్రాజ్ఞుల్. 18

గీ. మనమునకు నామకీర్తన ♦ మంత్రజపము
లాదిఁజెప్పిరి దేహాన ♦ కమితనిష్ఠఁ
జెప్పి రుపవాసములఁజేయఁ ♦ దేఁటగాను
వాని నొనరింపఁగామేలు ♦ వచ్చుఁబ్రజకు. 19

కం. ఆగమవిధ్యుక్తములిల
నేగతిఁబోధించుచుండె ♦ నేర్పడనట్లే
తోఁగకచరింపఁగాఁదగు
బాగగు ఋజుధర్మమార్గ ♦ ఫణితుల నెందున్. 20

లౌక్యము.

తే. గీ. మనము చేసిన మేలుచే ♦ మహితసృష్టి
యెంత తేజమ్ముఁగాంచునో ♦ యంతమనము
తేజమొందఁగనుందుము ♦ తెలియదెటులో !
యెంతదుఃఖమ్ముఁగూర్చిన ♦ నంతదిగులు. 21

తే. గీ. సృష్టిజాలంబుభిన్నమై ♦ చెలఁగుచుండు
దానిఁగని దేవుమహిమమ్ము ♦ దలఁపవలయు
చేతనైనంతయుపకృతి ♦ సేయవలయు
ప్రీతి నిరసించుచుండుట ♦ పెద్దతప్పు. 22

తే. గీ. విషయమనములఁగట్టుగాఁ ♦ బ్రీతినుంచ
కుంట తప్పని మనవారు ♦ గొప్పమతము
లెన్నొకృపఁదెల్పఁగావాని ♦ నన్ని విడిచి
స్వేచ్ఛమతమును గల్పింపఁ ♦ జెనఁటితప్పు. 23

తే. గీ. ద్వైతమును వైష్ణవమ్మున ♦ ద్వైతమతము
లన్ని యొక్కటె బోట్లచే ♦ వన్నెమీఱి
సర్వవేత్రిమయుఁ బరమార్థ ♦ సమతఁగనక
కక్షలను బక్షపాతమ్ముఁ ♦ గాంచుదప్ప. 24

తే. గీ. యోగ్యతగనుఁడఁగాఁగోరు ♦ టొప్పనెందు
తనయహంభావమునుగోర ♦ దండితప్ప
దానిఁబోషింపుమనికోరి ♦ తనరఁదప్ప
దైవభక్తియు జనులందు ♦ దయయెమేలు. 25

క. తనకిట్టులుండఁగావలె
ననుమాటకు నర్థమేమొ ♦ యగుపడదిలలోఁ
జననీతిధర్మపద్ధతి
యనుకూలంబగునుగాదె ♦ యదిజనములకున్ 26

క. తనకొఱకె యెప్పడెంచును
తనతనతనయంచునెపుడు ♦ తల్లడమందున్
తనతనతనయననేమిటొ ?
తనయనఁగానెవ్వఁడుర్విఁ ♦ దనునేతానా ? 27

క. దూరపుదృష్టియు సూక్ష్మం
బారయఁబామరులుచాల ♦ రవనీస్థలిలోఁ
జేరికనట్టిదిగనుకనె
కారణమయ్యెంధరిత్రి ♦ గజిబిజిపడఁగన్. 28

క. తానేగోతంబడినో
జానుగ నాగోతిలోన ♦ జనులం ద్రోయన్
బూనికయత్నము సేయును
మానుగఁగపటాత్ముఁడైన ♦ మనుజుండెప్పుడున్. 29

క. తాటాతూటమ్ముగఁబని
జూటాఫక్కీవి జేయు ♦ చుండుజనాళుల్
పోటాపోటీలంగొని
తేటుగనొనరించుచుందురు ♦ తీటలుదీరన్. 30

క. కొండేలమార్లుజనముల
కుండెడు చెలుములను జెఱుచు ♦ కుటిలతఁగనుచున్
బెండులగువారినెంచక
యుండుటయే లెస్సచూడ ♦ నుర్వీస్థలిలో. 31

క. చిన్నతనానన్ స్వేచ్ఛగఁ
బిన్నలవిడువంగరాదు ♦ పెద్దలదరినే
యున్నం జేకురు మేలులు
వెన్నులుముదిరిన వెనుకనె ♦ విడువందగుఁగా. 32

క. ధనపుంబట్టున్ వీడకు
మనిశముసుఖమైనరీతి ♦ నరుగుము సుమ్మా
కనిపెరనేరములెంచకు
మనుగౌరవశాంతియుక్తి ♦ మనుజాళులలోన్. 33

క. న్యాయముగధనార్జనముం
జేయఁగవలెఁదాను మఱియుఁ ♦ జెన్నుగనిల్వన్
జేయుచునుండఁగవలయు ను
పాయముగాఁగొంతధర్మ ♦ పద్ధతివలయున్. 34

తే. గీ. ధనమునార్జించుచుండెడి ♦ ధరణిజనులు
పెద్దవారలలోపముల్ ♦ వెదకివంగు
నట్టులభినయ మొనరింతు ♦ రరసియితరు
లెలమిఁ దమపనిఁజూచుచు ♦ దొలఁగుచుందు. 35

తే. గీ. శాంతికొఱకయికొందఱు ♦ జనులప్రేమ
కొఱకుఁగొందఱు ధనమును ♦ గోరికొంద
ఱెలమిగొప్పను పేరును ♦ వెలయఁగొంద
ఱిలను గార్యముల్ నెఱపుచుఁ ♦ జెలఁగుచుందు. 36

క. ఎవనికి నెట్టిచ్చకమో
భువిలో నట్లభినయించి ♦ పొల్పగుధనముం
జవిదీఱసంగ్రహించుచు
భువిలోఁ జరియింతురిలొౕక్య ♦ పూర్ణులుభళిరా. 37

క. భృత్యత్వమభినయించుచు
నిత్యము ధనికాళితెల్పు ♦ నిపుణపువాక్కుల్
సత్యమ్ములనుచుఁజెప్పుచు
భత్యమ్ములుగొనుటలౌక్య ♦ ఫణితిదియహాహా ! 38

తే. గీ. శక్తికొలఁదినిబనులను ♦ జలుపవలయు
కాని పొజిపన్కు పవరుకై ♦ కడఁగరాదు
దాన నహామదివృద్ధియై ♦ దండినిలుచు
జనములెటులుందురట్టులే ♦ చనుముతృప్తి. 39

క. ధనమేముఖ్యంబాయెను
జనులనువంచంగభయమె ♦ చనేఁబరమార్గం
బును నన్యోన్యసమిష్టిని
జనరాదొకో! కలసిమెలసి ♦ శాంతాత్మకులై. 40

క. తనుదానుగడింపఁగవలె
జనములకొకయింతనీయఁ ♦ జనునెయ్యెడలన్
జనుఁగొంతనిల్వసేయఁగఁ
బనియేమిటికింకనితర ♦ వాంఛలఁగోరన్. 41

క. ఇచ్ఛకమేధర్మంబై
యెచ్చోఁగాంచినను నదియ ♦ యేఁపుగనుండెన్
పచ్చగఁగనపడఁదలఁపులు
వచ్చిన నదిమెఱయువార ♦ వనితయపోలెన్. 42

క. ధనమునకొ కార్యమునకో
యనుకూలపుభృత్యులట్లు ♦ యగపడుదురుగా
పనితీఱినంత నేమఱి
కననొకభృత్యుండుచూడఁ ♦ గనఁబడఁడుగదా. 43

క. అధికారియెడల వినయం
బధికమ్ముగనిచ్చకంబు • నలరుచునుండున్
సుధలోలుకు సిరులనీయఁగ
వ్యధలందోలంగనివియె • యవసరమయ్యెన్. 44

క. లౌక్యమ్ము వైదికమ్ముల
జోక్యమ్ముంగలిగినరుఁడు • సొబగగునట్లే
యైక్యతనన్ని యుఁనడపఁగ
లౌక్యము రాణించుఁగాదె • లాలిత్యముగన్. 45

క. శిష్టులు ధనగౌరవమును
శిష్టత్వము నెంచియెపుడుఁ • జేయరుధాత్రిన్
దుష్టార్జనమ్ముగలిసిన
కష్టంబదుఃఖములుదలఁచి • కాదె? మహాత్ముల్. 46

క. అనువుగనల్పాహారం
బును వేళకుభోజనంబు • పొసఁగుటబాగౌ
గనఁగట్ట మంచిబట్టయుఁ
జనుయోగ్యత దైవభక్తి • సదయతగల్గన్. 47

క. స్త్రీలకుఁ జదువులునేర్పుట
కాలోచించెదరు జనము • లదియెందులకో?
స్త్రీలేమి వ్యవహరింతురొ?
వీలుగఁ గనిపెంచునట్టి • వెలఁదులువారల్. 48

తే. గీ. కలసిమెలఁగుచు మనలోనఁ ♦ గలయఁదరుగు
వారితప్పులు పేర్కొని ♦ పలుకరాదు
సగటుమాదిరినంచును ♦ జనఁగవలయు
తప్పుచేసినవారికిఁ ♦ దట్టునదియు. 49

క. దూరముననున్న వారల
నేరీతిని నన్నఁగాని ♦ యెవరికిఁగోపం
బారసి యిది తెలిసినవో
మీఱక యెంతయును శాంతి ♦ మేదినినిల్చున్. 50

తే. గీ. మంచిపలుకంగఁగీడెందు ♦ మలయఁబోదు
చెడ్డఁజెండెడు తలులందుఁ ♦ జిత్రివకి
మైనదృష్టులుమౌనమ్ము ♦ లైనవలయు.
పొసఁగుసామాదికముశుద్ధ ♦ మూర్ఖునకును. 51

క. మంచియుఁజెడ్డయుఁ గనిజను
లెంచుచును నిజమ్ముఁగాంచు ♦ టిదిసహజమిలన్
గాంచవిచారణమేలే
యంచితమగునంకుశమ్మొ ♦ యగునిదిప్రజకున్. 52

క. ఏపగిది నెవరుచేసిన
నోపిక జనులూరకున్న ♦ నుర్వినిదప్పే
యేపుగఁబెరుగుచునుండును
నాపయిననణఁగంగఁదొక్కు ♦ టతికష్టమగున్. 53

తే. గీ. జనములనుకొంటధర్మమై ♦ బెనసియుంట
వినుచుఁ దనతప్పుసవరించు ♦ కొనఁగవలయు
లేనియెడ మౌనముద్రను ♦ బూనవలయుఁ
గాని ఝుణఝుణలేచుట ♦ కరముతప్పు. 54

క. కొందఱుఁ గిట్టనివారలు
నందురు దుఃఖించునట్టు ♦ లతికఠినముగా
నెందును సరకుంగొనకుఁడి ♦
కొందలమందంగఁ జేయుఁ ♦ గూడునువారిన్. 55

క. కొందఱు తమపనిఁజూతురు
కొందఱు వినియూరకుందురు ♦ గొడవలుతగ్గన్
కొందఱు సగటుననందురు
ఎందును దరిజనుని చెడ్డ ♦ యెంచెదుతెఱులన్. 56

క. భృత్యత్వంబు తమస్సా
నిత్యముపైకిందులెంచ ♦ నిందుతమస్సా
నత్యంతగౌరవమ్మును
గృత్యముగాఁ గోరుచుంట ♦ కీడుతమస్సా. 57

తే. గీ. ఎంతో తెలివైనవారమం ♦ చెసగుచుంద్రు
పైక్షణమ్మేమిజరుగునో ♦ పట్టిచెప్ప
నట్టివారలుగాన్పరా ♦ రవనినిపుడు
జ్యోతిషముఁజెప్పి రెంతటి ♦ సూక్ష్మమతులో ! 58

క. నిజముందాచఁగఁదరమా ?
నిజమునుగాంచంగఁబ్రజలు ♦ నేర్తురుభువిలో
నిజపంథఁజనఁగమేలగు
గజిబిజియెంతయునడంగుఁ ♦ గాజనములలోన్. 59

క. నైజములుమార్పఁగష్టము
నైజోడుగఁగూడుచుండుఁ ♦ జతురపుఁజెలుముల్
మైజారుచుండునల్లై బ
డేజావులెసంగుచుండు ♦ డీకొనుకడిమిన్. 60

క. తనలోపములంగనుఁగొని
యనిశముజనులెంతురనుచు ♦ ననుమానించున్
గనుఁగొననియ్యదిమేలే
యనుమానములన్నినిజము ♦ లౌ నాజగతిన్. 61

క. ఏనైజంబెట్టిదియో
పూనికనెఱుఁగంగవలయుఁ ♦ బోలుపదియగుఁగా !
మానుపఁగనేరుచాలుదు ?
రీనీతియెఱుంగవలయు ♦ నిలలోజనముల్. 62

క. చెడ్డనైజంబేమైనన్
విడువందగు లేదో యనుభ ♦ వింపఁగవలయున్
దడయకతాటస్థ్యముదగు
విడివడిపుట్టినగుణంబు ♦ వీడదుసుమ్మీ. 63

క. ఒక్కొక్క దేహధారికి
నొక్కొక్కటి లోపమెందు ♦ నుండియె తీఱున్
మక్కువలొంగఁగవలెఁగా
తక్కినయెన్నిన్దటస్థ ♦ తన్ జనవలెఁగా. 64

క. నిజమైనదగుటగొప్పా?
గజిబిజిగా జనులమనము ♦ గప్పుటగొప్పా?
గిజగిజలాడుటగొప్పా?
గుజగుజగా జనులలోనఁ ♦ గూడుటగొప్పా? 65

క. డ్యూటీయన్నదిముఖ్యము
డ్యూటీచేయంగవలయు ♦ నొప్పగునెందున్
మాటికి నితరములెంచుట
పాటవమగుదుఃఖమార్గ ♦ పద్ధతిధరలోన్. 66

తే. గీ. కులసతీమణిదుఃఖాబ్ధి ♦ గుందుచుండఁ
జేతిసొమ్మెల్లవ్యర్థమై ♦ చెడుచునుండ
గౌరవమ్మెల్లగంగలోఁ ♦ గలియుచుండ
వేశ్యలంగూడి చెడనేల? ♦ వెఱ్ఱులార! 67

తే. గీ. అహములెసఁగినఁబనిలేక ♦ యలరుచున్న
దెబ్బలాటలవారైన ♦ దిగునుగలహ
మలరనహములుతగ్గినఁ ♦ గలుగఁబనియు
లొంగిపోయినభువిలోఁ జె ♦ లంగుశాంతి. 68

క. పరమనములనొప్పింపని
గరువపురీతిని మెలంగి ♦ కడు నేర్పరులై
విరసముగఁ జూచి వక్రత
మెఱయుచు ధరఁ దిరుగుచుంద్రు ♦ మేలగు జనముల్. 69

క. అతివీడు మెల్లయెడలన్
సతతమ్మును మధ్యబాట ♦ జనఁగన్ మేలౌ
హితమగు తృప్తిం జెందుము
మతికిం దుఃఖమ్ము దెచ్చు ♦ మార్గము విడుమీ. 70

క. అందఱి క్షేమముఁ గోరుము
అందఱికిని మేలు సేయు ♦ మారసి యెపుడున్
జెందకు పరమార్గంబుల
సందియమింతయును లేక ♦ చను ఋజురీతిన్. 71

క. తన గౌరవమ్ముఁ గోఱకై
యనుమానింపక యపరుల ♦ యధికతనుంగ
న్గొని న్యూనత గామార్చును
మనుజాళికిఁ డెంత నీచ ♦ మార్గమొ తెలియన్. 72

క. అతి ఘనతను గోరకుమీ
యతి నీచత్వమున కెప్డు ♦ డలవడకుసుమీ
యతి మిగులదుఃఖహేతువు
కుతుకమ్ముగ మధ్యబాటఁ ♦ గొనినడువుసుమీ. 73

క. గౌరవముందమయునికియుఁ
గోరిక సామాన్యరీతిఁ ♦ గొందురు ప్రాజ్ఞుల్
మీఱక తమపనిఁజూతురు
చేరరు మేలిడఁగలేని ♦ చెనఁటులచెలిమిన్. 74

తే. గీ. ఎన్నో శక్తులుగలవటం ♦ చెనఁగుచుండ్రి
విషయవేగమ్ములడఁచుచు ♦ వింతసుఖము
నొందఁగల్గినఘనులేరి? ♦ యుర్విఁజూడ
నీలుగొక్కటినిల్చెఁగా ♦ నిలనుగాంచ. 75

తే. గీ. దేవుసృష్టినిగల్గిన ♦ దివ్యదణువు
నైనఁ బత్రమ్మునైన నీ ♦ యవనిఁబూర్తి
గాఁగఁ దెలియంగఁగల్గిన ♦ ఘనుఁడు కలఁడె?
తెలివియను భ్రాంతియొక్కటే ♦ యలమెగాని. 76

క. తనశ్రేయమ్మునె గోరుచుఁ
దనకున్మేలులను జేయఁ ♦ దలఁచుచు నెపుడుం
జన నీచత్వమె గోరుచు
జను వారిం బెద్దలనఁగఁ ♦ జనునే? యెందున్. 77

తే. గీ. ఇలనుగలవస్తువులందైన ♦ చెలువునెంచ
దేనిపోలిక దానిదే ♦ తెలియనెందు
నట్టివానికిఁ బోలిక ♦ లరయుచుండు
నల్పబుద్ధులనేమని ♦ యందుభువిని. 78

తే. గీ. విషయవాంఛల నశ్రిద్ధ ♦ విధినివిడిచి
విషయబాహ్యాతముదితుఁడౌ ♦ వింతవానిఁ
బామరులు కొద్దిగొప్పల ♦ పాటినెంచు
జడతనేమనియెంతునీ ♦ పుడమియందు. 79

క. అనుకొన్న యదియసరియా?
అనఁగానే యదియధర్మ ♦ మాంచతురతఁజె
ప్పినమాట నమ్మఁదగునా?
కనుచెవి విషయములవిడిచి ♦ కాంచుమునిజముఁ. 80

క. తమయిష్టమె చట్టంబఁట!
విమలంబగుధర్మనీతి ♦ విధిఁగనరఁట హా!
తమపెరశ్రేయముగనరఁట
కుమతులు ప్రబలంగశాంతి ♦ గూడుటయెట్లా. 81

క. ధనగౌరవయోగ్యతలం
గనిపెట్టుచు జనులలోనఁ ♦ గడునేర్పరులై
యనవసరవ్యయమున్విడి
మనియెదరిలలోనమిగుల ♦ మాన్యజనంబుల్. 82

క. కాంతా ధనగౌరవముల
కెంతయుఁ గలహించుచుందు ♦ రీభువిలోనన్
వింతగఁ బెరకోరికవిడి
నంతనె దుఃఖమ్ములడఁగు ♦ నౌగా ప్రజకున్. 83

క. ఇంకను గొంచెము యోగ్యత
యింకను గొంచెమ్ముభక్తి • యించుకజ్ఞానం
బింకను నుండుటచేత నె
జంకక భువినిల్వఁగల్గె • జలప్రళయముకై. 84

క. బంధుజనగౌరవమ్మును
బంధుజనప్రేమవిడిచి • బలుతుచ్ఛుండై
యంధతఁ దనగొప్పకునై
సంధిత్తఁగ నొక్కఁడొకఁడు • చరియించుధరన్. 85

క. తనగొప్పయె కోరునసఁగ
ననుమతిఁ బరనైచ్యమెంచు • ననుటయగాదే?
గనఁగను దుంటరియాతఁడై
యనుకూలపుశత్రువనఁగ • నమరుంబ్రజకున్. 86

క. తగఁదనగొప్పయెకోరుచు
నగణితముగ లెక్కపెట్టు • నాతనిఁగనుచున్
దగుఁదగుఁబై వెలయంగను
దగునిరసనచేసిచూడఁ • దగునెయ్యెడలన్. 87

క. తనగొప్పయెకోరెడియా
మనుజాధముతోడఁగలసి • మసలుటమేలా?
కనసర్పసఖ్యమనఁదగు
నెనయంగాదగదువాని • నీక్షితియందున్. 88

సీ. యోగ్యతమెచ్చియు ♦ యోగ్యత శిక్షించి
గర్వంబునీలుగు ♦ క్కణచిమించి
డాంబికరీతుల ♦ డంబంబుధట్టించి
పరహేళనకువేడ్క ♦ ఫణితిమట్టి
సర్వజనప్రేమఁ ♦ జక్కఁగాశ్లాఘించి
స్నేహరీతినరుల ♦ చెలిమిమెలఁగి
పరులభృత్యులుగాఁగ ♦ బరికింపఁగోరక
కించయనునదియు ♦ కింతగనక

తే. గీ. పరులసేమమ్ముఁగోరుచు ♦ నిరతిమేలు
చేయుచందఱుహాయిగాఁ ♦ జెలఁగఁగోరి
యుచితరీతినిఘనతర ♦ యోగ్యవృత్తి
ధరఁ జెలంగెడువారలే ♦ ధన్యతములు. 89

సీ. జనములు నడతలఁ ♦ జర్చించుతఱులందు
నీరీతిఁ జర్చించు ♦ టెలకుఁదగును
పరబాధలేకుండఁ ♦ బరఁగినాఁడో లేదో
పరమయోగ్యుండనఁ ♦ బడెనో లేదో
తాఁదిన్నియొకరికిఁ ♦ దగనిడెనో లేదో ?
పెరతిండిఁ జెఱుపక ♦ పరఁగినాఁడో
తనపనినెఱపుచు ♦ దైవభక్తియుఁగల్గి
ధరనుండెనో లేదో ♦ ధన్యుఁడగుచు

తే. గీ. వనుటశాంతి; యందలమ్ముపై ♦ నలరినాఁడొ
అమితమగుజరీబట్టల ♦ నమరినాఁడొ
పైఁడిమేడలఁగట్టుచుఁ ♦ బరగినాఁడొ
యనుచు వత్తిడిమెంచుట ♦ యనలెతగదు. 90

క. అన్యోన్యసామ్యభావం
బన్యోన్యప్రేమభావ ♦ మవనీజనులం
దన్యోన్యదాసభావము
మాన్యతశోభలునుగల్గి ♦ మహిఁవెలయుఁదగుఁ. 91

ఆ ధ్యా త్మి క ము.

క. మహదానందమ్మొసఁగెడు
మహితులు నాళ్వారులాది ♦ మాన్యులువేత్తల్
మహిలోఁ బ్రిపన్నకోటులు
సహజంబుగవారు మాకు ♦ సంబంధులెగా. 92

క. ధరజనములెట్టివిధులం
జరియింతురొ యట్టివిధులఁ ♦ జక్కఁగనాయా
గరిమమ్ములెంచి మెలఁగుడు
మరయఁగనంటనివితాన ♦ నవనీస్థలిలో. 93

క. లీలా సంచారినమ
స్త్రేలా రంగంబునందు ♦ నృత్యముసేయుఁ
జాలగ ధనికులకంఐెను
మేలగునానందవార్ధి ♦ మెఱయుచునుండుఁ. 94

క. ధనమును గరువము యోగ్యత
యును విజ్ఞతభక్తియుక్తి ♦ యుఱుతరవిద్యల్
గన నన్ని గల్గి నిండుగ
జనములనంటకయె మనము ♦ చరియింపఁదగున్. 95

క. జనముల యిష్టంబెట్లో
యనువుగ మనలీలలట్లె ♦ యలరుచునుండున్
మనుజులదోషములంటని
ఘనమైనసురూపమవనిఁ ♦ గైకొనియుంటన్. 96

క. వెనవెనజనములు మనయెడఁ
బసలేని రిమార్కులెన్ను ♦ పసనెంచముగా
యసమానరీతినంటక
విసవిసజనులందుఁ దిరుగు ♦ పేర్మిం గనుటన్. 97

క. భగవద్ధర్మంబెటుఁగన
నగునయ్యెడ నలరుచుండు ♦ నో మావినుతుల్
దగమాతేమియుఁ గోరము
జగతిని సుజ్ఞానభక్తి ♦ జలధులమగుటన్. 98

క. అన్యులసుఖమునెకోరుదు
మన్యులదుఃఖమునుగోర ♦ మారయ నెపుడున్
మాన్యత్వమెందుఁ జూతుము
దైన్యము ప్రాజ్ఞునికిఁగలదె? ♦ ధాత్రిం దెలియన్. 99

క. అజ్ఞుఁడు నీచానందుఁడు
విజ్ఞుఁడు సంపూర్ణసౌఖ్య ♦ విధముననుండున్
ప్రాజ్ఞునియెదుటను దనదు
ప్రజ్ఞలకై యతిశయించుఁ ♦ బామరుఁడేలా? 100

క. పామరజనచిత్తమ్ముల
నామహితుఁడు బాలువేడ్క ♦ లల్లించునుగా
యేమియును బాటిసేయం
డామహితునకనఁగ లెక్క ♦ యగునే యవియున్. 101

క. కోపము ధర్మముఁజెఱుచును
గోపమున మనమ్ము చెడును ♦ గుణములు వీడున్
గోపమ్ము తృణసమానము
కోపమ్మును బాయవలయుఁ ♦ గువలయజనముల్. 102

క. కోపము నీచగుణమ్మని
యేఁపున విజ్ఞాళివీడి ♦ యెసఁగుదురిలలోఁ
గోపమున ధర్మమడఁగును
కోపము గీపమును లెక్క ♦ గొందురె? వేత్తల్. 103

క. ధనమే దైవము బంధువు
ధనమే సర్వమ్మటంచుఁ ♦ దలఁచి నిరతమున్
మనముల నితరము లెంచక
ధనపథమునఁ బోవుచుంద్రు ♦ ధాత్రిజనముల్. 104

క. కొద్దియు గొప్పయు ననునా
సుద్దియ నీచత్వమిలను ♦ జూడఁగనెంతే
యెద్దెన యోగ్యతపరఁగునో
యద్దెన సమభావము నుప ♦ నొఁగా ధరలోఁ. 105

క. ధనమేముఖ్యము పామర
మనుజాళికి నన్నమాట ♦ మదిలోపలఁ గ
న్గొని యందందులవేత్తలు
ధనముం దృణలీలనెంచి ♦ ధరఁ దిరుగుదురా. 106

క. అనిశము పరదైన్యంబే
కనవిననఁ దనివిగాంచు ♦ కడుతుచ్ఛమతుల్
మనియెదరు వారిమొగములఁ
గనుఁగొనఁ బాపమ్ములొదవుఁ ♦ గా జనములకున్. 107

క. మహితమహానందంబే
సహజంబుగఁ గల్గియుండెఁ ♦ చపలతదేహం
బిహమున విషయనిమగ్నత
నహా! పొందెడుసుఖముసుఖమె? ♦ యదియునులెక్కా.

క. అంటుచు నంటనివారలు
మింటికి మంటికిని మించు ♦ మేటులుగారే?
యంటెననుకొందు సాత్వికు
లంటకయే వారలుందు ♦ రవనీస్థలిలో. 109

క. మెలకువ దేవునిగనుఁగొనఁ
గలిగినయది తెలివిగాక ♦ కరముప్రపంచ
మ్ములఁదెలియు తెలివి తెలివియె ?
తిలకింపఁగ నల్పరీతిఁ ♦ దెలియఁందగుఁగా. 110

క. దేహపుమంచినిఁ జెడ్డను
దేహము తానన్నవాఁడు ♦ దిటవుగఁబొందుర్
దేహపుమంచినిఁ జెడ్డను
దేహము తాననివాఁడు ♦ తిలకించునొకో ! 111

క. తిండియు గుడ్డయు యోగ్యత
యుండినచాలునంచు ♦ నుచితపుతృప్తిం
దండిగొను గౌరవాదుల
నొండేమియుఁ బాటిసేయ ♦ రున్నతశాంతుల్. 112

ద్వి ప ద.

పేర్మిమాత్మబోధచే ♦ విలసిల్లుజ్ఞాని
పామరానందమ్ముఁ ♦ బాటించునెట్లు ?
అతిశయనీచత్వ ♦ మరయుదానుండు
వితతాతిశయరీతి ♦ వినుతించునెట్లు
సమతాత్మవిద్యచేఁ ♦ జతురుఁడౌజ్ఞాని
విమతపామరధర్మ ♦ విధమెన్నునెట్లు
యోగనిద్రాసక్తి ♦ నుండుభక్తుండు

భోగముద్రారక్తిఁ ♦ బొంగఁగనెట్లు
పొట్టపోషించుచుఁ ♦ బొదలునజ్ఞాని
గట్టియాత్మవిదుండు ♦ గణుతించునెట్లు
దేహమేతానంచుఁ ♦ దెలియుపామరుని
యూహఁబ్రపన్నాళి ♦ యొప్పఁగానెట్లు
జనతటస్థతచేత ♦ జరుగుసుజ్ఞాని
గనిభిన్నరీతులఁ ♦ గణుతింత్రుజనులు
అలరదటస్థుఁడై ♦ యమరెడుజ్ఞాని
కలసిమెలసియిలఁ ♦ గ్రాలఁగానెట్లు
విషయవిరాగియై ♦ వెలయుభక్తుండు
విషయంబులకులోఁగి ♦ విహరించునెట్లు
దేహనీచత్వంబు ♦ దెలియుభక్తుండు
దేహేంద్రియాసక్తిఁ ♦ దిప్పఁగానెట్లు
జనులలోజన్మించి ♦ చరియించుజ్ఞాని
మనుజులవిడనాడి ♦ మఱిపోవునెట్లు
జనులందులీలతోఁ ♦ జరియించుజ్ఞాని
ఘనమనీషిగనెంత్రు ♦ గాబోధవరులు
అంటియంటనిరూప ♦ మాతండెనిజము
కంటిచేసేవింపఁ ♦ గలుగుగాఫలము
హెచ్చుతగ్గులులేక ♦ యెసఁగుసుజ్ఞాని
హెచ్చుతగ్గులవారి ♦ నెంచుటయెట్లు

నగునెయెవ్వారికైన ♦ నాచితి మెంచ ?
జ్ఞానంబుభక్తియు ♦ జనములకెల్ల
సానందమార్గంబు ♦ లౌనివిరెండు
భగవద్విలాసత ♦ త్వరతచేఁజొక్క
సగుణభక్తులుమాకుఁ ♦ జక్కనొప్రియులు
పరగనిర్గుణతత్వ ♦ పరులుయోగులును
నిరతిమాకిష్టులై ♦ నెగడుచునుందురు
శంకరరామాను ♦ జార్యమాధ్వులజ
యాంకితంబులుశ్రుతు ♦ లందునుగనుచు
జనులమహానంద ♦ సమితినిగోరి
ఘనులఁజిదానంద ♦ కలితులఁజేయు
విమలుండమరవాది ♦ వేంకటార్యుండు
క్రమభక్తివిజ్ఞాన ♦ గతిఁబల్కెనిట్లు. 113

మధురగతిరగడ.

భువిలోశోభలు - పొలుచునుగావుత
దివిభువిఁగీర్తులఁ - దేజములీవుత
జనములుసమ్మద - సమితినివెలయుత
మనిశముశ్రేయము - లన్నియుఁగలియుత
ఘనకరుణారస - కమ్రితచెలఁగుత
మనుజులవేడ్కలు - మఱిమఱిమెలఁగుత. 114

క. మంగళము దివ్యమూ ర్తికి
రంగుగలాలియును జోల ♦ రాధాపతికిన్
బంగారుతొట్లనుంచి చె
లంగుచు నూచెదము మనము ♦ లన్ ముదమలరన్. 115

క. మంగళము దివ్యకీ ర్తికి
మంగళము పరితాపవిజిత ♦ మార్తాండునకున్
మంగళము భవ్యమూ ర్తికి
మంగళ మానందరాజ ♦ మానస్థితికిన్. 116

మాలిని. సదయసుగుణశాలీ ♦ సన్మనోమోద కేళీ
విదళితభవ తాపా ♦ వేణునాదానులాపా
మృదులపదసరోజా ♦ మేదురాదిత్య తేజా
విదిత వివిధరూపా ♦ విశ్రుతానందదీపా. 117

ఆ. వె. అమరవాది వేంక ♦ టాచార్యవర్యుండు
పద్యరూపకముగ ♦ వ్రాసినట్టి
సూ క్తిమంజువాణి ♦ యుర్వీజనానన
స్థలులన్నృత్య కేళి ♦ సలుపుగాత ! 118

ఓంతత్సత్ —భగవద్భాగవ తాచార్య తిరువడిఘ శేశరణమ్.

మంగళహారతులు

నాటకురంజిరాగము—రూపకతాళము.

1. మంగళం శ్రీరామదేవమహితా - భక్తుల
కొంగుబంగారనఁగవెలసిన - గుణరత్నసహితా ॥ మం ॥
2. మకరకుండలభూషణకలితా - ప్రకట
సకలశత్రుచయమ్ముఁద్రుంచిన - సామిభవనలలితా ॥ మం॥
3. అలవిభీషణుఁబోచినట్టిభూపా - నీకుఁ
దులగలదె యీభువనములలో - పఁగనుసత్ప్రతాపా ॥ మం ॥
4. నీవువిడిచినశరమునకును దిరుగు - లేదు
పావనుఁడనీనోటిమాటక్కుఁ - బ్రతియెట్లుజరుగు ॥ మం ॥
5. అమరవాది వేంకటార్య సామీ - నీవు
విమలుఁడవు మమునేలువాఁడవు - వెలవ్రమాకికనేమీ॥

(బ్యాండుస్వరము.)

1. మంగళంమంగళం - మహితప్రేమవారిధీ
రంగరంగకుమతభంగ - రమ్యసుగుణధీనిధీ ॥ మం ॥
2. నిన్నెమెప్పజాత్మఁగోరి - యున్నవాఁడభూధవా
నన్నుతించుచుండునన్నుఁ - జక్కనేలుమాధవా ॥ మం ॥
3. కలసిమెలసిమమ్ము విడకు - కమలపత్రవీక్షణా
తెలిసితెలియకున్నామయ్య - దితిజకూటశిక్షణా ॥ మం ॥
4. అమరవినుతయఘవినాశ - యార్యకల్పభూజమా
విమలరూపనిత్యసత్య - వేదవిదితతేజమా ॥ మం ॥
5. అమరవాది వేంకటార్య - నంటియుండురూపమా
ప్రమదలీలజనులఁబ్రోచు - భాస్వరప్రదీపమా ॥ మం

Sree Savitri Press, Cocanada.

10062